

Vlaams
Parlement

ingediend op **952** (2016-2017) – Nr. 1
24 oktober 2016 (2016-2017)

Beleidsbrief

Integratie en Inburgering
2016-2017

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

INHOUD

Lijst met afkortingen.....	3
Managementsamenvatting	4
I. Inleiding	7
II. Omgevingsanalyse	8
1. Een hervormde sector.....	8
2. Een verhoogde instroom van vluchtelingen	9
III. Strategische en operationele doelstellingen.....	10
1. In alle relevante maatschappelijke domeinen verminderen we de herkomstkloof	10
1.1. Alle betrokken beleidsdomeinen nemen maatregelen om de herkomstkloof tijdens deze regeerperiode daadwerkelijk terug te dringen	10
1.2. Alle betrokken beleidsvelden voeren een beleid op basis van permanente en systematische gegevensverzameling en monitoring	11
1.3. We versterken de betrokkenheid van het middenveld bij het integratiebeleid	12
1.4. De Vlaamse overheid neemt zelf het voortouw	13
2. We blijven investeren in het verhogen van de kennis van Nederlands (als tweede taal).....	13
2.1. We maken werk van een behoeftedekkend aanbod NT2	13
2.2. De Vlaamse overheid voert een taal(promotie)beleid en we stimuleren de voorzieningen om een taalbeleid te voeren	15
2.3. We optimaliseren de werking van de Huizen van het Nederlands.....	16
3. We versterken de bestuurskracht van lokale besturen in het voeren van een lokaal integratiebeleid.....	17
3.1. We versterken de regierol van de lokale besturen	17
3.2. We versterken het integratie- en inburgeringsbeleid in Brussel	18
3.3. We verbeteren de woonsituatie van woonwagenbewoners.....	19
4. We organiseren een behoeftedekkend individueel vormings- en begeleidingsaanbod voor personen van buitenlandse herkomst.....	19
4.1. We verhogen de doeltreffendheid van inburgering.....	19
4.2. We bereiken meer personen van buitenlandse herkomst met het individueel vormings- en begeleidingsaanbod	20
4.3. We voorzien in een gericht aanbod naar minderjarige nieuwkomers	21
IV. Bijlagen	23

LIJST MET AFKORTINGEN

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
Agentschappen	AgII samen met Atlas en IN-Gent
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
AMIF	Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie
Atlas	stedelijk agentschap integratie & inburgering Antwerpen vzw
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
CBE	centrum voor basiseducatie
decreet van 7 juni 2013	decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Huis	Huis van het Nederlands Brussel
IN-Gent	stedelijk agentschap integratie en inburgering Gent vzw
KBI	Kruispuntbank Inburgering
MO	maatschappelijke oriëntatie
NT2	Nederlands als tweede taal
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
uitvoeringsbesluit van 29 januari 2016	besluit van de Vlaamse Regering van 29 januari 2016 houdende de uitvoering van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid
VAPA	Vlaams actieplan armoedebestrijding 2015-2019
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VILD	Vlaamse interlevensbeschouwelijke dialoog
VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

MANAGEMENTSAMENVATTING

Bijna 1 inwoner op 5 in Vlaanderen heeft een buitenlandse herkomst. In Brussel heeft al 1 inwoner op 3 een buitenlandse nationaliteit. Omgaan met deze realiteit is niet vanzelfsprekend. Een verhoogde instroom van vluchtelingen en terreurdreiging zorgen voor bijkomende uitdagingen.

Met het Vlaamse Agentschap Integratie en Inburgering, de 2 stedelijke agentschappen in Gent en Antwerpen en het Huis van het Nederlands Brussel beschikken we over een sterk instrumentarium om nieuwe burgers te ondersteunen en te versterken bij hun integratie en om diensten en beleid te ondersteunen bij het leren omgaan met de toenemende diversiteit. De eenmaking en de onderlinge samenwerking en afstemming tussen de Agentschappen, waar nodig uitgebreid met het Huis van het Nederlands Brussel, zorgen voor meer eenheid van beleid en een betere, meer uniforme dienstverlening. Het laat toe om bijkomende uitdagingen zoals de verhoogde instroom van vluchtelingen beter op te vangen. Het zorgt ook voor een efficiëntere afstemming met derden. Zo werd een kaderovereenkomst gesloten met de VDAB en met het Agentschap Gezondheid en Zorg.

Hoewel diversiteit een feit is, blijft de maatschappelijke positie van personen van buitenlandse herkomst in veel domeinen slechter dan de positie van personen met een Belgische herkomst. Vier strategische doelstellingen moeten deze herkomstkloof terugdringen: 1) in alle relevante maatschappelijke domeinen de herkomstkloof verminderen; 2) blijven investeren in het verhogen van de kennis van Nederlands; 3) de bestuurskracht van lokale besturen inzake lokaal integratiebeleid versterken en 4) een behoeftedekkend individueel vormings- en begeleidingsaanbod organiseren voor personen van buitenlandse herkomst.

Het wegwerken van de herkomstkloof is een gedeelde verantwoordelijkheid en vereist samenwerking en afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen. Met het Horizontaal Integratiebeleidsplan, door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 15 juli 2016, beschikken we over een instrument om vorm te geven aan een gecoördineerd horizontaal integratiebeleid. De Commissie Integratiebeleid, in september 2016 gestart in haar nieuwe samenstelling, volgt de uitvoering van het plan van nabij op. Om de expertise binnen elk beleidsdomein en de uitwisseling over de beleidsdomeinen heen te versterken, komt er een lerend netwerk integratiebeleid.

Met en is weten. In het Horizontaal Integratiebeleidsplan engageerden verschillende beleidsvelden zich om de variabele herkomst conform de binnen de Vlaamse Regering afgesproken uniforme definitie op te nemen in hun monitoring. Er komt ook een ondersteuningsaanbod 'monitoring herkomst'. In het najaar 2016 verschijnt de vijfde editie van de Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor, in 2017 wordt de indicatorenset geëvalueerd. De bevraging "Samenleven in diversiteit" werd voorbereid. Samen met Welzijn wordt in het najaar 2016 een gezinsenquête georganiseerd bij personen afkomstig uit landen buiten de Europese Unie. Samen met Werk wordt een leerstoel Migratie, Integratie en Arbeidsmarkt gelanceerd.

Personen van buitenlandse herkomst worden nog vaak geconfronteerd met discriminatie en intolerantie. Met het integratiepact wil ik, samen met het brede middenveld, een draagvlak scheppen en zoveel mogelijk actoren stimuleren om discriminatie op basis van nationaliteit, ras en afkomst actief te bestrijden en wederzijds respect te bevorderen. Ik heb het Minderhedenforum gevraagd om een trekkersrol op te nemen bij de uitwerking van het integratiepact. Het Minderhedenforum heeft de opdracht aanvaard. Om de opdracht nader te concretiseren, werd in juli 2016 binnen het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) een gesloten projectoproep gericht aan het

Minderhedenforum. Onder voorbehoud van goedkeuring van het plan van aanpak start het Minderhedenforum eind 2016 met de uitrol van het integratiepact. De opdracht loopt tot eind 2019.

Midden 2015 werd een onderzoek opgestart om na te gaan wat, binnen de Vlaamse context, de beste manier is om beleidsparticipatie van personen van buitenlandse herkomst te organiseren. Op basis van de onderzoeksresultaten zal ik de organisatie van de beleidsparticipatie waar nodig bijsturen.

De voorbije decennia is het aanbod Nederlands als tweede taal (NT2) sterk uitgebouwd. Het aanbod stuurt echter nog te veel de vraag. De conceptnota NT2-beleid, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 25 maart 2016, schetst het kader voor een slagkrachtig NT2-beleid onder mijn aansturing en in samenwerking met de ministers van Werk en Onderwijs. De conceptnota wordt nu nader geconcretiseerd en vervolgens vertaald in een nieuw overkoepelend legislatiek kader. De nieuwe regelgeving zal in september 2018 in werking treden.

Als regisseur van het NT2-aanbod in hun werkingsgebied nemen de Agentschappen en het Huis initiatieven om vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Hierbij zetten ze ook in op geïntegreerde trajecten. Ze zijn ook de aanspreekpunten voor de ondersteuning van initiatieven gericht op het creëren van oefenkansen Nederlands. In 2017 zal ik extra investeren in deze oefenkansen. Hiervoor zal ik beroep doen op de Agentschappen en het Huis. Zij zijn immers het best geplaatst om de regie op te nemen over een sterk aanbod oefenkansen Nederlands.

De Agentschappen en het Huis blijven inzetten op het stimuleren van organisaties en overheden om te communiceren in duidelijk en toegankelijk Nederlands en op taalstimulering bij kinderen en jongeren. De Agentschappen zijn een traject gestart om het sociaal tolken en vertalen verder uit te bouwen tot een kwaliteitsvolle en gebiedsdekkende werking. De verhoogde instroom van vluchtelingen zet de vraag naar sociaal tolken en hiermee samenhangend de nood aan een ruimer taalbeleid versterkt op de agenda. In een proefproject met lokale opvanginitiatieven heeft het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) hiervoor een communicatietool ontwikkeld. Deze tool wordt nu uitgetest.

Het voorbije jaar werden taaltesten Nederlands ontwikkeld. Op basis van deze digitale niveaubepalingstest zullen de Agentschappen en het Huis vanaf het voorjaar 2017 bewijzen van taalkennis Nederlands kunnen uitreiken. Hiertoe zal ik nog een besluit voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Om de intergemeentelijke samenwerking rond integratie van personen van buitenlandse herkomst te versterken, heb ik een subsidie toegekend aan zeven pilootprojecten. Met deze subsidie kunnen de betrokken lokale besturen hun capaciteit vergroten door samen te werken en van elkaar te leren. Om deze projecten te ondersteunen en de ervaringen verder uit te dragen, wordt er een lerend netwerk opgestart. De Vlaamse Regering heeft ook extra middelen vrijgemaakt om de impact van de verhoogde instroom van vluchtelingen op de lokale besturen te ondervangen. Een eerste schijf werd ondertussen toegekend aan 156 gemeenten. Een tweede schijf wordt eind 2016 toegekend. De Agentschappen zetten sterk in op de ondersteuning van lokale besturen.

AgII zal ook mee uitvoering geven aan het integratiebeleid in Brussel. De VGC en AgII hebben hierover een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Wat betreft de invoering van de verplichte inburgering in Brussel, heb ik kennis kunnen nemen van de ordonnantie die de Brusselse Regering op 14 april 2016 in eerste lezing heeft goedgekeurd. T.a.v. deze ordonnantie heb ik een standpunt geformuleerd. Samen met mijn collega bevoegd voor Brussel zal ik de beleidsontwikkelingen

verder opvolgen en onze betrokkenheid bij het uitwerken van de samenwerkingsovereenkomst bewaken.

Binnen inburgering werd de resultaatsverbintenis ingevoerd. Hiertoe werkten de Agentschappen een gemeenschappelijk evaluatiereglement maatschappelijke oriëntatie uit.

Maatwerk is een sleutelwoord binnen inburgering. Met AMIF-middelen wordt via proeftuinen inzicht verworven in de specifieke noden en mogelijke aanpak voor welbepaalde profielen van inburgeraars. Op dit ogenblik ligt de focus op laaggeletterde vrouwen met jonge kinderen, 16 tot 18-jarige nieuwkomers, waaronder niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, en hoogopgeleide nieuwkomers. Het project dat zich richt naar imams is ondertussen afgelopen in Antwerpen maar loopt nog in Vlaams-Brabant. Om het project te verdiepen en de focus te verbreden naar een structureel aanbod op maat van bedienaars van andere erkende erediensten, is het project in Antwerpen verlengd met een jaar.

I. INLEIDING

Vlaanderen evolueert naar een superdiverse samenleving. Het aantal personen van buitenlandse herkomst stijgt. De verscheidenheid bij die groepen, in verblijfsstatus, woonsituatie, taal, geloof, contacten met het moederland, sociale positie, etc., neemt ook toe. Omgaan met deze toenemende diversiteit is niet vanzelfsprekend. De herkomstkloof blijft groot, onder meer door de zwakke socio-economische positie van personen van buitenlandse herkomst. Een verhoogde instroom van vluchtelingen, aanslagen en terreurdreiging lijken de afstand tussen de verschillende bevolkingsgroepen te doen toenemen. Samen met burgers van verschillende herkomst en met respect voor ieders eigenheid een gedeelde toekomst, een gedeelde samenleving opbouwen, is de uitdaging waar we voor staan.

Integratie is een proces van lange adem. Inburgering biedt hierbij de eerste omkadering maar verliest zijn effect als andere domeinen en voorzieningen de herkomstkloof bestendigen. Samenleven doen we bovendien in de eerste plaats in een buurt, een wijk, een gemeente of stad. Lokale besturen vervullen dan ook een sleutelrol in het leren samen-leven in diversiteit

Met de drie Agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel beschikken we over een stevig instrumentarium om het integratieproces op het terrein - zowel bij individuele burgers van buitenlandse herkomst als bij organisaties, voorzieningen en besturen - te stimuleren.

Het Horizontaal Integratiebeleidsplan laat toe om over alle beleidsdomeinen heen initiatieven te nemen om de herkomstkloof te dichten. Kennisdeling en uitwisseling van goede praktijken met andere Europese landen moeten dit inclusieve beleid versterken. Met het integratiepact wil ik het brede middenveld mobiliseren om discriminatie op basis van nationaliteit, ras en afkomst actief te bestrijden en wederzijds respect en verdraagzaamheid te bevorderen. Om dit te realiseren doe ik beroep op het Minderhedenforum.

Het aantal inwoners met een verschillende taalachtergrond is groot en neemt verder toe. Hoewel kennis van meerdere talen ontegensprekelijk een troef is, blijft een gemeenschappelijke taal een noodzaak om samen-leven te bevorderen. De slagkracht van het NT2-beleidsplan moet worden versterkt. Samen met de ministers van Werk en Onderwijs wil ik het aanbod NT2 beter afstemmen op de noden, zowel inzake kwaliteit als kwantiteit, zowel voor verplichte inburgeraars als voor wie vrijwillig Nederlands wil leren. Voldoende oefenkansen Nederlands, en taalondersteuning moeten het formeel leren versterken en aanvullen. Samen met de aanbodverstrekkers NT2 vervullen de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel hierbij een sleutelrol. Tegelijkertijd moeten organisaties, voorzieningen en besturen werk maken van een taal(promotie)beleid. Taaltoegankelijkheid is immers een essentieel onderdeel van kwaliteitsvolle dienstverlening in een diverse samenleving.

Het aantal inburgeringscontracten stijgt en het aandeel verplichte inburgeraars stijgt eveneens. De recente stijging komt voornamelijk op conto van de erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden. Inburgering is ook nuttig voor wie niet tot de verplichte doelgroep behoort. Sensibiliseren van nieuwkomers om vrijwillig een inburgeringstraject te volgen en het aanbod afstemmen op hun noden en verwachtingen is en blijft een belangrijke uitdaging.

II. OMGEVINGSANALYSE

Voor de omgevingsanalyse verwijs ik naar de omgevingsanalyse bij het Vlaams Horizontaal Integratiebeleidsplan 2016-2019¹. Onderstaand wordt ingegaan op twee specifieke ontwikkelingen: de hervorming van de integratie en inburgeringssector en de impact van de verhoogde instroom van vluchtelingen.

1. Een hervormde sector

De oprichting van de drie Agentschappen Integratie en Inburgering in 2015 was een mijlpaal in de hervorming van de integratie –en inburgeringssector. Eind 2015 kantelden ook de Huizen van het Nederlands in de Agentschappen in, met uitzondering van het Huis van het Nederlands Brussel dat wegens de specifieke Brusselse context als zelfstandige voorziening blijft opereren.

Eind 2015 sloten de Agentschappen onderling een samenwerkingsovereenkomst. Deze overeenkomst is erop gericht maximale informatiedoorstroming en afstemming te genereren zodat overal in Vlaanderen eenzelfde kwalitatieve dienstverlening verzekerd wordt. Bijkomend sloten de Agentschappen in diezelfde zin een overeenkomst met het Huis van het Nederlands Brussel. Vzw De Rand werd hierin betrokken met het oog op afstemming inzake taalpromotie. Daarnaast was er binnen en tussen de Agentschappen ook aandacht voor het stroomlijnen van interne werkprocessen.

De samenwerking tussen de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel wordt aangestuurd vanuit een coördinerend overleg met de directies. Ze maken jaarlijkse werkafspraken over gemeenschappelijke werkpunten en acties en volgen deze permanent op. Momenteel wordt o.a. werk gemaakt van de voorbereiding van tevredenheidsmetingen, een gemeenschappelijke indicatorenset, een gemeenschappelijk beleid inzake sociaal tolken en afstemming bij het indienen van projectaanvragen.

De eenmaking en onderlinge afstemming laat ook toe om met andere partners en entiteiten kaderovereenkomsten af te sluiten voor gans Vlaanderen, die vervolgens per stad of regio verder kunnen verfijnd worden. Zo is er meer eenheid van beleid, is er efficiëntere afstemming met derden en blijft er toch voldoende ruimte voor lokale en regionale dynamieken. Een eerste realisatie op dit vlak is de kaderovereenkomst 'Integratie door Werk' tussen de Agentschappen, het Huis en de VDAB. Deze overeenkomst wordt momenteel verdiept via een aantal werkgroepen die de verdere samenwerking en afstemming op het terrein beogen. De Agentschappen zullen ook inzetten op het uitbouwen van structurele samenwerking met andere entiteiten en partners, bij prioriteit in het kader van het Horizontaal Integratiebeleidsplan.

De hervorming van de integratie- en inburgeringssector biedt daarnaast de mogelijkheid om het geïntegreerd werken te verdiepen, ook in relatie met partnerorganisaties. Zo lopen de gesprekken over een meer gestructureerde samenwerking van de Agentschappen met respectievelijk VVSG, het Minderhedenforum en AHOVOKS. Deze trajecten zullen leiden tot brede afspraken, gaande van bijvoorbeeld samenwerking in trajecten voor inburgeraars over aandacht voor taalbeleid tot samenwerking in de ondersteuning van lokale besturen en voorzieningen.

1

http://www.integratiebeleid.be/sites/default/files/bestanden/VR20161507DOC0890_10_Integratieplan_bijlage_Omgevingsanalyse.pdf

zie

2. Een verhoogde instroom van vluchtelingen

Door de verhoogde instroom van vluchtelingen stond het migratie- en integratiethema in alle Europese landen hoog op de agenda. Een internationale vergelijking legt een aantal accenten bloot, waar ook het Vlaamse beleid op aansluit. In eerste orde investeerden alle landen in een capaciteitsuitbreiding van bestaande instrumenten. In de toepassing van het integratiebeleid krijgen lokale overheden een centrale rol toegewezen. Asielzoekers en erkende vluchtelingen tracht men sneller toe te leiden naar de arbeidsmarkt, door competenties sneller in kaart te brengen en taallessen en werkplekleren meer geïntegreerd aan te bieden. Kwetsbare jonge vluchtelingen en in het bijzonder de niet-begeleide minderjarigen krijgen extra aandacht. Via schakel- en brugprogramma's wil men vermijden dat zij het onderwijs verlaten onder hun competentieniveau of zonder diploma. Ook ontwikkelen de meeste landen maatregelen om de nieuwkomers beter te informeren over de lokale normen, waarden en sociale gebruiken. Integratie vraagt een breed maatschappelijk draagvlak. Overheden investeerden extra in het betrekken van burgers en middenveldorganisaties bij de integratiestrategieën. Diverse landen sloten pacts met de sociale partners en andere middenveldorganisaties, vaak in het domein van werk.

De verhoogde instroom van vluchtelingen had en heeft ook een impact op de werking van de Agentschappen. Zo verzamelt AgII cijfers over de instroom van asielzoekers, erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden.² Er werd veelvuldig overlegd met Fedasil en het Commissariaat-Generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen om tot een helder afsprakenkader en een snelle doorstroming van cijfers te komen. Er was meer vraag naar sociaal tolken en er werd meer beroep gedaan op de juridische helpdesk rond verblijfswetgeving. Steden en gemeenten vonden vlot de weg naar AgII voor ondersteuning op maat. Er werden ook brochures opgemaakt met goede praktijken om vrijwilligers in te zetten en met informatie over het traject van de asielzoeker. AgII werkte ook mee aan het vormingsaanbod dat het agentschap Jongerenwelzijn opzette naar de brede welzijnssector. Het verzorgde er workshops rond o.a. verblijfswetgeving, interculturele communicatie en werken met sociaal tolken.

In Antwerpen werkt het stedelijk agentschap integratie & inburgering Antwerpen vzw (Atlas) samen met het OCMW en de VDAB in een fysiek één-loket 'Coevelt'. Asielzoekers en vluchtelingen die zich in Antwerpen willen vestigen, worden gezamenlijk onthaald en begeleid om zo te komen tot snelle activering en toeleiding naar de arbeidsmarkt.

In Gent loopt de coördinatie van initiatieven naar vluchtelingen en asielzoekers via de Taskforce Vluchtelingen, waarin het stedelijk agentschap integratie en inburgering Gent vzw (IN-Gent) een duidelijke rol opneemt. IN-Gent heeft rechtstreekse contacten en samenwerking opgebouwd met de lokale opvanginitiatieven, o.a. over het betrekken en activeren van de vrouwelijke bewoners.

---

² zie <http://www.integratie-inburgering.be/cijfers-over-asiel>.

III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

1. In alle relevante maatschappelijke domeinen verminderen we de herkomstkloof

1.1. Alle betrokken beleidsdomeinen nemen maatregelen om de herkomstkloof tijdens deze regeerperiode daadwerkelijk terug te dringen

Realisaties

De ganse Vlaamse Regering neemt maatregelen om de kloof tussen personen van Belgische en buitenlandse herkomst te verkleinen. Over alle beleidsdomeinen heen maken we werk van toegankelijke voorzieningen, een divers personeelsbestand, een taalbeleid dat inzet op versterking van het Nederlands, genuanceerde beeldvorming en systematische monitoring. Dit geheel van maatregelen wordt door mij gecoördineerd en op 15 juli 2016 heeft de Vlaamse Regering het nieuwe Horizontaal Integratiebeleidsplan goedgekeurd³. Het plan is ondertussen in uitvoering. Binnen de Commissie Integratiebeleid worden de acties verder opgevolgd.

Op 7 juni 2016 stelde de Europese Commissie haar actieplan voor de integratie van onderdanen van derde landen voor. Het actieplan moet de lidstaten helpen bij het verder ontwikkelen en versterken van hun integratiebeleid. Met het Horizontaal Integratiebeleidsplan schakelt Vlaanderen zich in het Europese actieplan in (cf. infra).

De Commissie Integratiebeleid werd bij uitvoeringsbesluit van 29 januari 2016 versterkt in haar mandaat en is in september 2016 gestart in haar nieuwe samenstelling. De Commissie ziet onder meer toe op de coherentie, de synergie en de coördinatie van het Vlaamse integratiebeleid. De leden van de Commissie zijn binnen hun beleidsdomein expert in integratiebeleid.

Vanuit mijn bevoegdheid integratie draag ik ook bij aan het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Zo zet ik in op het versterken van de expertise over gekleurde armoede bij eerstelijnsmedewerkers.

Beleidsopties

Het Horizontaal Integratiebeleidsplan is niet statisch en geen eindresultaat. Het is een plan dat verder moet groeien, verfijnd worden en waar nodig bijgestuurd moet worden. Het is een instrument om te komen tot een gedeeld, gecoördineerd en afgestemd beleid. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat verder moet gezocht worden naar mogelijke dwarsverbanden over de beleidsdomeinen heen. Drie elementen zijn in het vervolgproces cruciaal om van het plan een levendig plan te maken: monitoring, evaluatie en afstemming/kennisdeling.

Wat de monitoring betreft, verwijs ik naar OD 1.2.

Ik bereid de tussentijdse evaluatie en de actualisatie van het Horizontaal Integratiebeleidsplan voor. Concreet wordt er jaarlijks een balans opgemaakt van de verschillende maatregelen en in 2018 vindt er een grondige evaluatie plaats.

Om de expertise binnen elk beleidsdomein en de uitwisseling over beleidsdomeinen heen te versterken, start ik met een lerend netwerk integratiebeleid voor de leden van de Commissie Integratiebeleid en open voor de medewerkers van alle relevante entiteiten. Binnen het lerend netwerk gaat specifieke aandacht naar het onder de aandacht brengen en bespreken van internationale goede praktijken, relevante onderzoeksresultaten en de expertise

---

³ zie <http://www.integratiebeleid.be/vlaamse-regering-keurt-horizontaal-integratiebeleidsplan-goed>

en methodiekontwikkeling door de Agentschappen en het Huis. Uit dit samenwerkingsverband kunnen nieuwe acties ontstaan.

In de Commissie Integratiebeleid zal er, n.a.v. het Europees Actieplan Integratie, ook aandacht gaan naar het benutten van de uiteenlopende Europese fondsen die op verschillende beleidsdomeinen kunnen worden ingezet om de herkomstkloof te verkleinen.

Ik zal verder actief kennis en goede praktijken uitwisselen met specifieke landen zoals Duitsland en Nederland. Ik ga na hoe ik de overeenkomst die eind 2013 gesloten is rond integratie met mijn Nederlandse collega bevoegd voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan activeren. Een belangrijk thema daarin zijn de waarden en normen die onze westerse samenleving schragen. Eind 2016 ontvangen we een delegatie uit de deelstaat Noordrijn-Westfalen voor een driedaags werkbezoek rond het thema integratie en inburgering.

1.2. Alle betrokken beleidsvelden voeren een beleid op basis van permanente en systematische gegevensverzameling en monitoring

Realisaties

In functie van een effectief en onderbouwd integratiebeleid is het nodig de maatschappelijke positie van de bevolking van buitenlandse herkomst correct te monitoren in verschillende beleidsdomeinen. Door de uniforme operationalisering van de doelgroep 'personen van buitenlandse herkomst' op te nemen in het uitvoeringsbesluit van 29 januari 2016 heb ik het belang van uniforme meting en rapportering nogmaals benadrukt. In het Horizontaal Integratiebeleidsplan engageerden verschillende beleidsvelden zich om de variabele herkomst, conform deze definitie, op te nemen in hun monitoring.

De Lokale Inburgerings-en Integratiemonitor bevat een selectie van indicatoren op het niveau van de gemeenten en ondersteunt lokale besturen bij het afstemmen van hun integratiebeleid op de situatie van personen van buitenlandse herkomst in hun gemeente. Deze monitor wordt jaarlijks geactualiseerd. De editie 2016 verschijnt in het najaar.

Het Steunpunt Inburgering en Integratie werd voor zes maanden verlengd om de lopende onderzoeken te kunnen beëindigen. De conclusies en onderzoeksrapporten zijn beschikbaar op de website van het Steunpunt. Ik heb er voor gekozen om de middelen die de voorbije jaren voorzien waren voor het Steunpunt te behouden maar voortaan flexibel in te zetten voor onderzoek op vlak van migratie, integratie en inburgering om zo gericht te kunnen inspelen op beleidsvragen.

De bevraging 'Samenleven in diversiteit' werd voorbereid. Concreet wil ik daarmee personen van buitenlandse herkomst bevragen over 'gedeeld en actief burgerschap'. Ik wil daarmee peilen naar onder meer sociale samenhang, interculturele contacten, taalgebruik, wederzijdse houdingen en beeldvorming, discriminatie, identiteitsbeleving, maatschappelijk vertrouwen en betrokkenheid. De bevraging start in het voorjaar 2017.

Afstemming met andere beleidsdomeinen op vlak van gegevensverzameling rond de herkomstkloof heeft in 2016 geleid tot de opstart van twee onderzoeken. Samen met Welzijn wordt een gezinsenquête georganiseerd bij personen afkomstig uit landen buiten de Europese Unie. De bevraging start in het najaar. De resultaten worden verwacht tegen het voorjaar 2017. Samen met Werk wordt in het najaar een leerstoel Migratie, Integratie en Arbeidsmarkt gelanceerd. De leerstoel loopt tot midden 2019.

Beleidsopties

Ik zet het komende jaar in op een ondersteuningsaanbod inzake 'monitoring herkomst'. Het ondersteuningsaanbod richt zich op de experts monitoring en onderzoek uit verschillende beleidsdomeinen en promoot het gebruik van de variabele 'herkomst', conform de binnen de Vlaamse Regering afgesproken uniforme definitie. Naarmate de verschillende beleidsdomeinen personen van buitenlandse herkomst beter monitoren, zullen deze gegevens de volgende edities van de Lokale Inburgerings-en Integratiemonitor en de Vlaamse Migratie-en Integratiemonitor, waar nuttig en relevant, verrijken.

De Lokale Inburgerings-en Integratiemonitor wordt jaarlijks geüpdatet en in 2017 zal de indicatorenset geëvalueerd worden met als doel om deze monitor nog meer te laten inspelen op de beleidsnoden van de lokale besturen.

Dit jaar worden de resultaten van de gezinsenquête verwerkt en de bevraging 'Samenleven in diversiteit' en de leerstoel Migratie, Integratie en Arbeidsmarkt opgestart. De resultaten van deze onderzoeken zullen de Vlaamse Migratie-en Integratiemonitor 2018 verrijken

Naast het voeren van onderzoek zal ik ook voldoende aandacht schenken aan de valorisatie van het onderzoek van de voorbije jaren. Met de stakeholders zoals de Agentschappen, het Minderhedenforum en de Commissie Integratiebeleid worden beleidsaanbevelingen uit de opgeleverde onderzoeken besproken en waar mogelijk geïmplementeerd.

1.3. We versterken de betrokkenheid van het middenveld bij het integratiebeleid

Realisaties

In het Horizontaal Integratiebeleidsplan zijn vanuit cultuur, jeugdhulp, onderwijs en jeugd acties opgenomen gericht op een hogere betrokkenheid van personen van buitenlandse herkomst bij de beleidsvoorbereiding en –uitvoering.

In de nieuw samengestelde Commissie Integratiebeleid is het Minderhedenforum als externe expert opgenomen.

Ik heb het Minderhedenforum gevraagd om een trekkersrol op te nemen bij de uitwerking van het integratiepact. Om de opdracht nader te concretiseren werd in juli 2016 binnen het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) een gesloten projectoproep gericht aan het Minderhedenforum. In een eerste fase zal het Minderhedenforum op zoek gaan naar partners in de verschillende domeinen om samen een koepelstructuur te vormen die instaat voor de regie van het integratiepact. Tegen midden oktober 2016 zal het Minderhedenforum een concreet plan van aanpak indienen.

Beleidsopties

Op basis van de onderzoeksresultaten zal ik de nodige beslissingen nemen om de organisatie van de beleidsparticipatie van personen van buitenlandse herkomst waar nodig bij te sturen.

Onder voorbehoud van goedkeuring wordt het integratiepact vanaf 2017 uitgerold en gaat de koepelstructuur van start. Deze koepelstructuur moet een breed draagvlak scheppen en zoveel mogelijk actoren stimuleren en ondersteunen om acties te nemen om discriminatie op basis van nationaliteit, ras en afkomst te bestrijden en wederzijds respect en verdraagzaamheid te bevorderen. Het project loopt tot eind 2019.

Begin 2017 wil ik een sensibiliseringscampagne tegen discriminatie lanceren. Ik wil hierbij vooral inspelen op meer subtiele uitingen van vooroordelen die vaak de voedingsbodem zijn voor daadwerkelijke discriminaties en een grote impact hebben op de slachtoffers. Daar waar het pact specifiek over discriminatie op basis van nationaliteit, ras en afkomst gaat en voornamelijk maatschappelijke actoren wil oproepen om actie te ondernemen, gaat deze campagne over alle mogelijke discriminatiegronden en richt ze zich naar alle burgers om vooroordelen weg te nemen en te werken aan een positieve beeldvorming.

1.4. De Vlaamse overheid neemt zelf het voortouw

Realisaties

De VILD (de Vlaamse interlevensbeschouwelijke dialoog) wordt georganiseerd onder roterend voorzitterschap van de erkende levensbeschouwingen en versterkt de uitwisseling en dialoog tussen de levensbeschouwingen onderling. Dit is een positief gegeven.

In 2016 vonden er reeds vier bijeenkomsten plaats. ABB staat in voor het secretariaat. De VILD heeft ook enkele gemeenschappelijke verklaringen uitgebracht, onder meer over de vluchtelingencrisis en over de terroristische aanslagen.

Beleidsopties

Ik heb de VILD recent voorgesteld om deze dialoog niet alleen te beschouwen als een platform voor overleg tussen de levensbeschouwingen maar ook als een platform voor overleg tussen de levensbeschouwingen en de Vlaamse overheid. Dit voorstel wordt momenteel in samenspraak met de VILD nader geconcretiseerd.

Voor de realisaties en beleidsopties met betrekking tot het diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid, verwijs ik naar mijn Beleidsbrief Bestuurszaken.

2. We blijven investeren in het verhogen van de kennis van Nederlands (als tweede taal)

2.1. We maken werk van een behoeftedekkend aanbod NT2

Realisaties

De voorbije decennia heeft het NT2-landschap zich sterk uitgebouwd en werd er veel expertise opgebouwd. Het aanbod stuurt echter nog teveel de vraag en is anno 2016 niet volledig behoeftedekkend en behoeftegericht. Dit blijkt ook uit het rapport⁴ dat de onderwijsinspectie, in mijn opdracht en in overleg met de minister van Onderwijs, heeft opgemaakt. Dit rapport geeft een gedetailleerd beeld van het huidige NT2-aanbod, zijn sterktes en zwaktes, troeven en knelpunten. De resultaten werden op 10 maart 2016 voorgesteld op een ruim bijgewoonde studievoormiddag.

Duidelijke aansturing is nodig om een kwaliteitsvol, behoeftedekkend en behoeftegericht NT2-aanbod te realiseren. Vertrekkend van de bevindingen in het inspectierapport heb ik een conceptnota NT2-beleid uitgewerkt die het kader schetst voor een slagkrachtig NT2-beleid onder mijn aansturing en in samenwerking met de ministers van Werk en Onderwijs. De Vlaamse Regering heeft de conceptnota op 25 maart 2016 goedgekeurd. Er werd advies gevraagd aan en geleverd door de VLOR en de SERV. Vervolgens werden de lijnen uitgetekend voor de uitrol van de conceptnota.

---

⁴ Op(-)maat. Een onderzoek naar de behoeftedekkendheid en de behoeftegerichtheid van het NT2-aanbod in Vlaanderen, Onderwijsinspectie, januari 2016.

Ik wijs ook op de band tussen NT2 en het volwassenenonderwijs. Het volwassenenonderwijs is immers de belangrijkste aanbodverstrekker NT2. De centra voor volwassenenonderwijs (CVO) en de centra voor basiseducatie (CBE) hebben heel wat expertise opgebouwd maar er zijn ook een aantal knelpunten die een sterk NT2-beleid in de weg staan. Dit aanpakken overstijgt mijn bevoegdheid. De minister van Onderwijs heeft de intentie het volwassenenonderwijs te hervormen en te versterken. Ik verwijs naar de conceptnota betreffende het Volwassenenonderwijs die de Vlaamse Regering op 25 maart 2016 heeft goedgekeurd.

Ondertussen nemen de Agentschappen en Huis hun rol als regisseur over het NT2-aanbod verder op. Samen met de betrokken partners, waaronder het onderwijsveld, detecteren ze eventuele lacunes in het aanbod en werken ze nieuwe voorstellen uit.

In uitrol van de conceptnota NT2 en om hun eigen werking verder te professionaliseren werken de Agentschappen en het Huis aan een uniforme werkwijze om de vraag naar NT2 op een kwalitatieve en kwantitatieve manier in kaart te brengen. Een duidelijk beeld van de profielen van de anderstaligen, hun noden en de doorstroom naar de opleidingen moet helpen om via de overlegstructuren een doelgericht plan van aanpak op te stellen zodat de (veranderende) vraag en het aanbod beter op elkaar worden afgestemd.

Om de verhoogde instroom van vluchtelingen op te vangen, heb ik samen met mijn collega bevoegd voor Onderwijs tijdelijk bijkomende middelen vrijgemaakt voor een extra aanbod NT2.

Een behoeftedekkend aanbod NT2 zet ook in op geïntegreerde opleidingstrajecten of Nederlands op de werkvloer. Hierdoor kunnen anderstalige volwassenen binnen een beperkte periode een combinatie van modules, trajecten en opleidingen afwerken (bv. een opleiding naar werk gecombineerd met NT2). Dit verhoogt de motivatie en leerrendement. Uit het rapport van de Onderwijsinspectie blijkt dat geïntegreerde trajecten nog te veel een uitzondering blijven. Om dit aanbod te stimuleren, werden in de Agentschappen en Huis diverse acties ondernomen. Zo heeft AgII een medewerker specifiek ingezet op regio-overkoepelende samenwerking met aanbodverstrekkers NT2 en andere opleidingsverstrekkers. Atlas biedt ondersteuning bij het ontwikkelen van taalbeleid in werkervaringsprojecten en beroepsgerichte opleidingen en organiseert in samenwerking met CVO en CBE functiespecifieke NT2-trajecten voor o.m. stadspersoneel. IN-Gent ondersteunt het taalbeleid bij beroepsgerichte CVO-opleidingen en stimuleert projecten die de opleidingen van CVO/CBE en de VDAB beter op elkaar laten aansluiten. Het Huis biedt ondersteuning bij het ontwikkelen van taalbeleid in werkervaringsprojecten en beroepsgerichte opleidingen. Binnen deze projecten worden ook taalcoaches ingezet die zowel docent- als cursistgericht ondersteuning bieden. In samenwerking met CVO en CBE organiseert het Huis functiespecifieke NT2-trajecten voor o.m. rusthuispersoneel, sociaal werkers in OCMW, ambtenaren burgerlijke stand en parkeerwachters.

Naast het formeel aanbod NT2 zijn er ook talloze mogelijkheden om op een meer informele manier Nederlands te oefenen. Taal leer je immers ook "al doende", door deel te nemen aan de samenleving.

De Agentschappen en het Huis zijn de aanspreekpunten voor de ondersteuning van initiatieven die zich richten op het creëren van oefenkansen Nederlands. Organisaties, vrijwilligers en conversatiegroepen kunnen er terecht met vragen naar vorming en intervisie. AgII beheert voortaan de website

www.nederlandsoefenen.be en behoudt aldus het helikopterzicht op alle oefenkansen in Vlaanderen.

Ik verwijs ook naar Nedbox (www.nedbox.be), de website om via tv-fragmenten en krantenartikelen op een aangename manier Nederlands te oefenen. Met AMIF-middelen wordt deze website tot midden 2018 verder beheerd door de KU Leuven die hiervoor samenwerkt met een aantal partners. De website trekt heel wat anderstaligen aan die hun Nederlands willen oefenen.

Beleidsopties

De komende maanden wordt de conceptnota NT2-beleid nader geconcretiseerd. De Agentschappen en het Huis hebben hierbij een belangrijke opdracht. Het opnemen van de regie over een behoeftedekkend en behoeftegericht aanbod NT2 behoort immers tot hun kerntaken. De aanbodverstrekkers NT2 en andere relevante stakeholders, waaronder AHOVOKS, worden ook betrokken bij de uitwerking. De resultaten van deze werkzaamheden zullen vervolgens vertaald worden in een nieuw overkoepelend logistiek kader. De nieuwe regelgeving zal in september 2018 in werking treden.

Ik zal 1 miljoen euro ter beschikking stellen om het aanbod oefenkansen Nederlands uit te breiden en te optimaliseren. Hiervoor zal ik beroep doen op de Agentschappen en het Huis. Zij zijn immers het best geplaatst om de regie op te nemen over een sterk aanbod oefenkansen NT2 in Vlaanderen en Brussel. Zij hebben zicht op het bestaande aanbod en de kwaliteit ervan, de lacunes en de mogelijkheden voor het ontwikkelen van nieuw aanbod, ... Daarbij zal ook de mogelijkheid bekeken worden voor het inzetten van vrijwilligers. Vanuit deze regierol kunnen ze de meest geschikte organisaties betrekken om het aanbod oefenkansen NT2 te versterken.

2.2. De Vlaamse overheid voert een taal(promotie)beleid en we stimuleren de voorzieningen om een taalbeleid te voeren

Realisaties

Het NT2-aanbod gericht op het behalen van een taalniveau is één element in het taalverwervingsproces. In alle domeinen moet ingezet worden op taalpromotie en op het voeren van een taalbeleid dat erop gericht is om het Nederlands van personen van buitenlandse herkomst te versterken en de dienstverlening taaltoegankelijk te maken.

De Agentschappen en het Huis blijven inzetten op het stimuleren en sensibiliseren van organisaties en lokale besturen om te communiceren in duidelijk en toegankelijk Nederlands. Tijdens vormingen krijgen organisaties en voorzieningen informatie over taalverwervingsprocessen bij anderstaligen en oefenen ze concrete tips in om de communicatie met de doelgroep van anderstaligen te optimaliseren.

De Agentschappen en het Huis blijven eveneens inzetten op taalstimulering bij kinderen en jongeren en ondersteunen lokale besturen bij het uitwerken van een taalstimuleringsbeleid via een geïntegreerde aanpak op vlak van onderwijs, vrije tijd en welzijn.

Het aanbod sociaal tolken van de Agentschappen ondersteunt voorzieningen en diensten in hun communicatie met een publiek dat het Nederlands niet of nog niet machtig is. Om effectief en efficiënt te zijn wordt het instrument sociaal tolken best niet geïsoleerd ingezet, maar in een ruimer taalbeleid. De Agentschappen zijn een traject gestart om het sociaal tolken en vertalen verder uit te bouwen tot een kwaliteitsvolle en gebiedsdekkende werking. Inbedding in een breder taalbeleid en afstemming op de prioriteiten van de gebruikers zijn

hierbij belangrijke uitgangspunten. Ondertussen wordt de bestaande dienstverlening verder gezet.

De verhoogde instroom van asielzoekers heeft de vraag naar sociaal tolken en hiermee samenhangend de vraag naar inbedding in een ruimer taalbeleid versterkt op de agenda gezet. Daarom startte AgII in 2016 met het project COMLOI, 'communicatie in LOI's'. Er wordt een tool ontwikkeld die hulpverleners in staat moet stellen om te differentiëren in hun communicatie met LOI-bewoners waardoor ze beter in staat zijn eventuele psychosociale en medische noden te detecteren en gericht door te verwijzen naar een centrum voor algemeen welzijnswerk of een centrum voor geestelijke gezondheidszorg. Tegelijkertijd krijgen de bewoners meer kans om hun Nederlands te oefenen. De communicatietool bevat een overzicht van mogelijke taaloverbruggende instrumenten en een beslissingsmodel dat hulpverleners helpt in het kiezen van het meest geschikte instrument naargelang de context. Aan de tool is ook een vormingspakket verbonden. De tool wordt nu uitgetest in twee lokale opvanginitiatieven.

Beleidsopties

In uitvoering van het Horizontaal Integratiebeleidsplan zal de Commissie Integratiebeleid een overheidsbrede visie op taalbeleid uitwerken die gericht is op het wegnemen van taaldrempels en het creëren van maximale oefenkansen Nederlands.

De Agentschappen zullen het kader voor een kwaliteitsvolle en gebiedsdekkende dienstverlening sociaal tolken en vertalen verder uitwerken. Daarbij worden de resultaten van het COMLOI-project (cf. supra) meegenomen in het uitwerken van een sociaal tolkenbeleid ingebed in een ruimere visie op het gebruik van diverse instrumenten om taaldrempels weg te nemen.

2.3. We optimaliseren de werking van de Huizen van het Nederlands

Realisaties

In het najaar 2015 kantelden de Huizen van het Nederlands in in de Agentschappen en werd volop werk gemaakt van een geïntegreerde werking. Concreet laat de inkanteling toe om de loketwerking in de verschillende regio's te verbeteren. Dat dit in het verleden niet overal even optimaal verliep, bleek uit het feit dat anderstaligen en inburgeraars soms meermaals dezelfde gegevens moesten doorgeven, dat de wachttijden soms opliepen en dat de flow inzake administratie, testen en doorverwijzing niet altijd efficiënt verliep. Dit bleek ook uit het rapport van het GIA-team van de onderwijsinspectie⁵. In de Agentschappen werd een geïntegreerde centrale intake Nederlands en inburgering uitgebouwd. Dit is niet alleen klantvriendelijker, maar biedt ook kansen om meer anderstaligen toe te leiden naar een gepast traject.

De vroegere werking van de Huizen werd binnen de Agentschappen verder geprofessionaliseerd. Zo werden de instaptesten, dit zijn testen die gebruikt worden om het niveau Nederlands te bepalen van cursisten die in een CVO Nederlands gaan leren, geuniformiseerd en ingevoerd. Daar waar er vroeger een amalgaam aan testen gebruikt werd, garanderen de Agentschappen en het Huis nu dat alle NT2-cursisten in een CVO op een uniforme manier getest worden.

Met het decreet van 29 mei 2015 kregen de Agentschappen en het Huis een bijkomende opdracht om het Nederlandse taalniveau te attesteren van anderstaligen die wel Nederlands kunnen, maar geen bewijs hebben van een gevolgde cursus. Om de invoering van deze opdracht voor te bereiden werd een

---

⁵ Spiegel op inburgering. Eindrapport werkjaar 2013-2014 van de inhoudelijke inspectie inburgering. <http://www.inburgering.be/sites/default/files/rapport-GIA-2014.pdf>

digitale certificerende testbatterij ontwikkeld om een certificaat van taalkennis Nederlands te kunnen uitreiken.

Beleidsopties

De uitrol van de conceptnota NT2 zal een sterke versterking betekenen van de regierol van de Agentschappen en het Huis (cf. supra). Er wordt een legistiek kader uitgewerkt worden waarin de regisseursrol scherp gesteld wordt.

Vanaf het voorjaar 2017 zullen anderstaligen terecht kunnen bij de Agentschappen en het Huis voor een bewijs van hun taalkennis Nederlands. Hiertoe zal ik nog een besluit voorleggen aan de Vlaamse Regering.

3. We versterken de bestuurskracht van lokale besturen in het voeren van een lokaal integratiebeleid

3.1. We versterken de regierol van de lokale besturen

Realisaties

In de nieuw samengestelde Commissie Integratiebeleid zijn de VVSG, als vertegenwoordiger van de Vlaamse lokale besturen, en de VGC, als plaatsvervangend lokaal bestuur in Brussel, als externe expert opgenomen. Op die manier zijn de lokale besturen structureel betrokken bij de uitrol van het horizontale integratiebeleid.

De Agentschappen zetten sterk in op de ondersteuning van lokale besturen bij de uitbouw van een lokaal integratiebeleid. De gedecentraliseerde structuur van AgII voorziet in regionale werkingsgebieden en tal van lokale antennes die een klantgerichte en vraaggestuurd aanpak bevorderen. Via netwerken en overlegfora, maar evenzeer via persoonlijke contacten op het lokale niveau wordt de vinger aan de pols gehouden en ingezet op maatwerk. Dit alles wordt hertaald naar een gestructureerd vormings- en ondersteuningsaanbod dat ook over de regio's heen een meerwaarde genereert.

Een specifieke problematiek stelt zich in de (brede) Vlaamse Rand. Verschillende steden en gemeenten worden er geconfronteerd met een sterk toenemend aantal personen van buitenlandse herkomst, onder meer door de instroom uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ik heb daarom gevraagd aan AgII om hier een specifiek project rond op te starten. Het AgII-project 'Integrale aanpak van de instroom van nieuwe inwoners van vreemde origine in de Vlaamse Rand' loopt in twee proeftuinprojecten: Dilbeek en St-Pieters-Leeuw. In deze proeftuinen wordt een onthaal- en integratiebeleid op maat ontwikkeld.

Om de intergemeentelijke samenwerking rond integratie van personen van buitenlandse herkomst te versterken, heb ik een subsidie toegekend aan zeven pilootprojecten. Met deze subsidie kunnen deze steden/gemeenten hun capaciteit vergroten door samen te werken en van elkaar te leren. Vooral kleinere gemeenten kunnen hun krachten bundelen. De projecten zijn inmiddels opgestart en lopen tot 2018. Sommige intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zijn gericht op het ontwikkelen van een lokaal onthaalbeleid, andere benadrukken de aanpak via een horizontale beleidsvoering inzake integratie en het opnemen van de lokale regierol.

De verhoogde instroom van vluchtelingen plaatst lokale overheden voor heel wat uitdagingen. Ze zijn anderzijds goed geplaatst om hier op maat antwoorden op te bieden. Om de lokale besturen te ondersteunen heb ik een bedrag van 20 miljoen euro ter beschikking gesteld. Op 13 mei 2016 keurde de Vlaamse Regering de voorwaarden goed voor de toekenning van deze subsidies. Een eerste schijf (10 miljoen euro) werd ondertussen toegekend aan 156 gemeenten. De tweede schijf (10 miljoen euro) wordt in december 2016 toegekend. De gemeenten kunnen

deze middelen vanaf 1 januari 2016 tot 2018 inzetten voor het opnemen van de lokale regie over de verhoogde vluchtelingeninstroom en het versterken van het bestaande aanbod. Zij hebben hierover de volledige autonomie. Op 5 en 26 september 2016 organiseerden ABB, de Agentschappen en VVSG samen een inspiratiedag voor de lokale besturen. Daarnaast hebben de Agentschappen in elke regio een infolijn asiel ter beschikking gesteld van lokale besturen, organisaties en burgerinitiatieven. De vragen waren zeer divers: juridisch, cijfermatig, praktisch ondersteunend, ... Er werd in gesprek gegaan met lokale mandatarissen, informatie verstrekt aan partnerorganisaties en individuele ondersteuning geboden aan gemeenten waar een asielcentrum geopend werd. Er werd aan meer dan 70 lokale besturen vorming en specifieke ondersteuning geboden.

Beleidsopties

AgII zal zijn ondersteuningsaanbod verder verruimen en structureren, o.a. op basis van de ondersteuning die aan lokale besturen wordt geboden in kader van de hoge instroom van vluchtelingen. Met VVSG zullen er specifieke afspraken gemaakt worden over samenwerking en afstemming.

Ik wil de resultaten en ervaring uit de projecten 'intergemeentelijke samenwerking' verder uitdragen. Er is hieromtrent een samenwerking gestart tussen AgII, ABB en VVSG. Zij zullen onder meer een lerend netwerk opzetten. Het lerend netwerk start in het najaar met een eerste uitwisseling van ervaringen.

Na evaluatie van de methodiek 'integrale aanpak instroom Vlaamse Rand' zal AgII het concept verder uitrollen in nieuwe gemeenten. De focus zal hierbij liggen op Vilvoorde. Op langere termijn is het de betrachting om de methodiek toe te passen in de brede Vlaamse Rand.

De projecten buurtstewards die in het verleden werden ondersteund vanuit stedenbeleid, werden overgedragen naar integratie. Tot 2020 voorzie ik hiervoor jaarlijks 800.000 euro. De centrale doelstelling is het overbruggen van de afstand tussen de reguliere stadsdiensten en de Romabevolking. Ik vraag aan de betrokken steden (Antwerpen, Gent en Sint-Niklaas) en de VGC om een stappenplan uit te werken met het oog op een structurele verankering van de werking.

3.2. We versterken het integratie- en inburgeringsbeleid in Brussel

Realisaties

De VGC voert de regie over het lokale integratiebeleid in Brussel-Hoofdstad, net zoals de lokale besturen dat doen in Vlaanderen. AgII heeft de decretale opdracht om ook in het tweetalig werkingsgebied Brussel-Hoofdstad het integratiebeleid te ondersteunen, te stimuleren en te begeleiden. Om de samenwerking te regelen, sloten de VGC en AgII op 26 november 2015 een overeenkomst.

Het verplicht maken van inburgering in Brussel is in de eerste plaats een bevoegdheid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), terwijl het inrichten van de inburgeringstrajecten de bevoegdheid is van de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie. Op 14 april 2016 heeft de Brusselse Regering de ordonnantie inzake inburgering in eerste lezing goedgekeurd. Over deze ordonnantie heb ik een standpunt geformuleerd en bezorgd aan de bevoegde leden van de GGC.

Beleidsopties

AgII zal mee uitvoering geven aan het integratiebeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor het komende werkjaar staat alvast een uitgebreide omgevingsanalyse en behoefteonderzoek gepland, in samenwerking met de VGC.

Deze oefening moet leiden tot een gerichte en effectieve ondersteuning van het AgII.

Wat betreft het invoeren van de verplichte inburgering in Brussel zal ik, samen met mijn collega bevoegd voor Brussel, de beleidsontwikkelingen verder opvolgen en onze betrokkenheid bij het uitwerken van de samenwerkingsovereenkomst bewaken. Ondertussen blijven we het Vlaamse inburgeringsbeleid in Brussel verderzetten.

3.3. We verbeteren de woonsituatie van woonwagenebewoners

Woonwagenebewoners zijn een bijzondere doelgroep van het integratiebeleid. In samenwerking met de beleidsdomeinen Wonen Vlaanderen, Ruimte Vlaanderen, Onderwijs en Welzijn, het Minderhedenforum en AgII werkt ABB een integraal plan van aanpak uit. Het plan moet knelpunten inventariseren en oplossingen aanreiken waarbij de beschikbare instrumenten van de verschillende beleidsdomeinen en partners ingezet worden en op elkaar afgestemd worden. Zo nodig worden de instrumenten bijgestuurd.

4. We organiseren een behoeftedekkend individueel vormings- en begeleidingsaanbod voor personen van buitenlandse herkomst

4.1. We verhogen de doeltreffendheid van inburgering

Realisaties

Met een goed kwaliteitsbeleid kunnen de Agentschappen de doeltreffendheid van hun aanbod verhogen. Structurele tevredenheidsmetingen kunnen hiertoe bijdragen. Met het oog op het uitwerken hiervan hebben de Agentschappen de bestaande methoden van tevredenheidsmeting in verschillende deelaspecten van het inburgerings- en integratiebeleid in kaart gebracht.

De Kruispuntbank Inburgering (KBI), het platform voor elektronische gegevensuitwisseling over inburgeraars en anderstaligen, werd ontwikkeld op initiatief van ABB en werd ook beheerd door ABB. Met het uitvoeringsbesluit van 29 januari 2016 is het beheer van de KBI vanaf 16 juli 2016 overgedragen van ABB naar AgII. Met deze overdracht worden de beheerstaken bij de belangrijkste gebruiker gelegd, met de bedoeling op deze wijze een meer directe wisselwerking met de softwareleverancier te realiseren, wat het functioneren van het cliëntvolgsysteem ten goede zal komen. Voorafgaand aan de overdracht heeft AgII de nodige beheersstructuren opgezet om de samenwerking tussen de gebruikers transparant te maken. Afspraken met Atlas, IN-Gent, het Huis en ABB maken daar deel van uit.

Met het uitvoeringsbesluit van 29 januari 2016 werd de resultaatsverbintenis ingevoerd. Dit betekent dat er vanaf nu zal geëvalueerd worden in de cursus Maatschappelijke Oriëntatie (MO). Daarvoor werden een uniforme methodiek, een gemeenschappelijk evaluatiereglement en een beroeps- en klachtenprocedure uitgewerkt. Met de resultaatsverbintenis wordt het inburgeringsattest voortaan enkel nog uitgereikt aan inburgeraars die geslaagd zijn in de cursus MO en taalniveau A2 hebben behaald.

Waarden en normen zijn een belangrijk onderdeel in de doelstellingen van de cursus MO. Ik heb de Agentschappen gevraagd om de manier waarop aan deze doelstelling wordt gewerkt verder te professionaliseren en er versterkt op in te zetten. De Agentschappen hebben hiertoe een gezamenlijk traject opgestart.

De hervorming van de sector heeft o.a. als doel om te komen tot een meer professionele werking die de doeltreffendheid van het aanbod verbetert. Naast

MO, de ondersteuning van lokale besturen, sociaal tolken (cf. supra) is het AgII ook een intern proces gestart om het aanbod loopbaanoriëntatie en begeleiding bij diplomagelijkschakeling te stroomlijnen. Dit gebeurt in samenspraak met de respectievelijk betrokken partners VDAB en AHOVOKS.

Om efficiënt en effectief te kunnen zijn, moeten inburgeringstrajecten zoveel mogelijk aansluiten op de persoonlijke context en het perspectief van de inburgeraar. In dit kader werd ingezet om een aanpak op maat van laaggeletterde vrouwen met jonge kinderen te ontwikkelen. Met het AMIF-project "Inburgering op maat voor laaggeletterde vrouwen met jonge kinderen", zoeken de Agentschappen in samenwerking met basiseducatie en Kind en Gezin in acht proeftuinen naar methodieken en strategieën om een aanbod op maat aan te bieden. In januari 2016 zijn in alle proeftuinen de geïntegreerde trajecten voor laaggeletterde vrouwen en hun kinderen gestart. Het project wordt eind 2016 afgerond met een evaluatie en de opmaak van een draaiboek voor structurele verankering. Een lerend netwerk ondersteunt het project. Het AMIF-project ondersteunt ook de actie uit het VAPA 'Nieuwe werkvormen die bijdragen tot het doorbreken van de armoede bij personen met een buitenlandse herkomst ontwikkelen en uitwisseling van ervaring stimuleren'.

Beleidsopties

De Agentschappen zullen de tevredenheidsmetingen gefaseerd invoeren waarbij eerst tevredenheidsmetingen binnen het inburgeringsproces plaatsvinden en later voor de andere kernactiviteiten zoals procesbegeleiding, vorming etc.

De Agentschappen zullen de gehanteerde evaluatiemethodiek MO evalueren en op basis hiervan desgevallend bijsturen. Het kader dat een versterkte aandacht voor normen en waarden verzekert binnen het aanbod MO, zullen ze operationaliseren in lespakketten, lessuggesties en voorbeeldlessen.

De optimalisatieprocessen van AgII inzake begeleiding bij diplomagelijkschakeling en loopbaanoriëntatie zullen vanaf begin volgend jaar hun effect hebben op de kwaliteit van de dienstverlening. De samenspraak met andere betrokken instanties zal ook een vlottere samenwerking met en doorstroming naar andere voorzieningen, waaronder de VDAB, versterken.

In samenwerking met basiseducatie en Kind en Gezin zullen de Agentschappen nagaan hoe ze het laagdrempelig karakter van de proeftuinen "Inburgering op maat voor laaggeletterde vrouwen met jonge kinderen" kunnen doortrekken in hun reguliere werking.

De Agentschappen zullen nagaan of de bevindingen uit het E-inclusie project van Atlas kunnen worden vertaald naar een meer algemene aanpak, gekoppeld aan een ruimere sensibilisering rond laaggeletterdheid.

4.2. We bereiken meer personen van buitenlandse herkomst met het individueel vormings- en begeleidingsaanbod

Realisaties

We weten, onder meer via de rapporten van de Onderwijsinspectie, dat het aanbod voor bepaalde groepen inburgeraars een knelpunt is, zeker wanneer we meer vrijwillige inburgeraars willen bereiken. Met enkele AMIF-projecten heb ik initiatief genomen om via proeftuinen meer inzicht te verwerven in de specifieke noden en mogelijke aanpak voor bepaalde profielen inburgeraars. Met name gaat het dan over inburgering op maat voor laaggeletterde vrouwen met jonge kinderen (zie punt 4.1), centrale begeleiding van 16 tot 18-jarige nieuwkomers uit derde landen (zie punt 4.3) en de loopbaanaanpak voor hoogopgeleide nieuwkomers uit derde landen. Dit laatste project, uitgevoerd door VDAB, heeft als doel om hoogopgeleide nieuwkomers meer kansen te geven op een job die

gelijkloopt met hun opleidingsniveau. Het project is gestart in juni 2016 en loopt tot maart 2018.

De verhoogde instroom van vluchtelingen stelde het inburgeringsbeleid vanaf de tweede helft van 2015 voor een serieuze uitdaging. Zij voelden de eerste impact in de aanmeldingen binnen de toenmalige Huizen van het Nederlands, vanaf 2016 was er ook een significante toename van inburgeringstrajecten. In 2016 (t.e.m. augustus) is 40% van de inburgeraars die een traject volgen vluchteling. In 2015 was dit 21% en in 2014 15%. Het profiel van deze vluchtelingen ligt in de lijn van de personen die in 2015 asiel hebben aangevraagd: in vergelijking met andere inburgeraars zijn ze jonger en er is een grote oververtegenwoordiging van mannen. Vluchtelingen die inburgeren, en dan met name de Afghanen, zijn lager geschoold en minder gealfabetiseerd dan andere inburgeraars. Ik heb dan ook de nodige middelen vrijgemaakt om deze instroom adequaat op te vangen.

In juni 2016 ondertekende AgII een kaderovereenkomst voor vier jaar met het Agentschap Gezondheid en Zorg. Jaarlijks zal bekeken worden hoe de samenwerking versterkt kan worden om personen van buitenlandse herkomst en het terrein van zorg- en gezondheidsvoorzieningen beter met elkaar vertrouwd te maken en onderling in communicatie te treden. Dat zou ook een betere doorstroming van inburgeraars naar de gepaste gezondheidsvoorzieningen moeten verzekeren.

Een initiatief waaraan ik bijzonder belang hecht, is het experimenteel project van AgII en Atlas inzake MO en NT2 op maat voor imams. Dat programma werd vooraf doorgesproken met de Moslimexecutieve. In het voorjaar zette AgII in op de werving en screening van imams in Vlaams-Brabant. In september startten de vormingsonderdelen. Atlas startte in februari met een geïntegreerde cursusreeks MO en NT2. De lessen liepen tot eind mei 2016. Dit project kadert binnen het Vlaams Actieplan ter preventie van radicalisering. Om het project inzake MO en NT2 op maat voor imams te verdiepen en de focus te verbreden naar een structureel aanbod op maat van de noden en vragen van bedienaars van andere erkende erediensten, heb ik het pilootproject van Atlas met één jaar verlengd. De ingezette methodieken inzake waarden en normen in dit project, kunnen op hun beurt weer ingezet worden in de lessen MO voor alle inburgeraars.

Beleidsopties

De data uit de KBI zullen verder verfijnd worden in functie van optimalisering en innovatie van het inburgeringsaanbod en betere samenwerking met partnerorganisaties.

De Agentschappen zullen de ervaringen uit de proeftuinen omzetten in verankering in de eigen werking waar nodig, en nieuw beleid waar wenselijk.

Een belangrijke partner in het inburgeringstraject is VDAB. Inburgeraars met een professioneel perspectief moeten zo snel mogelijk begeleid worden in hun zoektocht naar werk. Het bestaande afsprakenkader met VDAB werd geëvalueerd en resulteerde in een ontwerp van kaderovereenkomst 'Integratie door Werk' tussen de Agentschappen, het Huis en de VDAB. Dit moet leiden tot een versterkte afstemming van trajecten naar werk en inburgeringstrajecten en NT2-trajecten, een krachtiger diversiteits- en taalbeleid in de private en publieke sector en wederzijds gebruik van elkaars expertise.

4.3. We voorzien in een gericht aanbod naar minderjarige nieuwkomers

Realisaties

Leerlingen die als 16-jarige of ouder instromen in het onthaalonderwijs anderstalige nieuwkomers hebben vaak specifieke (opleidings-)noden. Met het

AMIF-project "Centrale begeleiding voor 16-18 jarige nieuwkomers uit derde landen" spelen de Agentschappen hierop in. Hierbij is ook specifieke aandacht voor niet-begeleide minderjarige nieuwkomers. In proeftuinen wordt een aanpak uitgetest waarbij enerzijds op individueel niveau samen met de jongere een leer- en ontwikkeltraject op maat wordt uitgestippeld en anderzijds op niveau van de betrokken actoren gewerkt wordt aan de stroomlijning en optimalisering van het vormings- en begeleidingsaanbod. De Agentschappen hebben een geïntegreerde aanpak opgezet om deze jongeren te werven en te begeleiden in hun traject. Ze hebben een geïntegreerd aanbod uitgewerkt op vlak van NT2, MO en het welbevinden van deze jongeren. Vanaf januari zijn in alle proeftuinen instapmomenten georganiseerd en is de trajectbegeleiding opgestart. Tijdens de zomermaanden werden in alle proeftuinen zomercursussen MO georganiseerd. In het najaar ronden de proeftuinen af met een evaluatie van hun resultaten en de opmaak van een draaiboek met aanbevelingen voor structurele veranderingen. Een lerend netwerk ondersteunt het project. Dit AMIF-project ondersteunt ook de actie uit het VAPA 'Nieuwe werkvormen die bijdragen tot het doorbreken van de armoede bij personen met een buitenlandse herkomst ontwikkelen en uitwisseling van ervaring stimuleren'.

Door de verhoogde instroom van vluchtelingen is er lokaal een groeiende vraag naar opvang en begeleiding van (niet-begeleide) minderjarige asielzoekers. Dit vergt een geïntegreerde aanpak. Om de impact van de verhoogde instroom van vluchtelingen op de lokale besturen te ondervangen, heb ik een bedrag van 20 miljoen euro ter beschikking gesteld (zie punt 3.1). Met deze middelen kunnen de lokale besturen ook bijkomende initiatieven nemen naar (niet-begeleide) minderjarige vluchtelingen.

Beleidsopties

De Agentschappen zullen nagaan hoe ze de geïntegreerde aanpak van 16-18-jarige nieuwkomers kunnen verankeren in hun reguliere werking. Daarbij zal de samenwerking met onder meer welzijns- en onderwijsvoorzieningen verder structureel uitgebouwd worden.

Met een nieuw AMIF-project wil ik via de proeftuinenmethode de expertise inzake ouderbetrokkenheid in functie van duurzame, kwalitatieve kleuterparticipatie bij derdelanders verbreden en verdiepen. Werken aan kleuterparticipatie en ouderbetrokkenheid vangt reeds aan voor de effectieve instap in het kleuteronderwijs. Het project zal dus in een ruim samenwerkingsverband, met de onderwijsactoren, de Agentschappen Integratie en Inburgering, de welzijnsactoren, lokale besturen en zelforganisaties plaatsvinden.

Wat de hulpverlening aan niet-begeleide minderjarige vreemdelingen betreft, is het voorlopig niet langer de bedoeling om tussen alle betrokken overheden een protocol af te sluiten. In de plaats wordt gewerkt met bilaterale ad hoc conventies, o.a. tussen het agentschap Jongerenwelzijn en Fedasil. Ik zal nagaan of er daarnaast ook nood is aan samenwerkingsafspraken tussen de Agentschappen en het agentschap Jongerenwelzijn of Fedasil.

IV. BIJLAGEN

Bijlage 1: Begroting 2017

Het budget 2017 voor het beleidsveld integratie-inburgering bedraagt **63.196 miljoen euro**. Dit budget wordt opgedeeld in 3, verdeeld over 3 begrotingsartikels.

Het belangrijkste gedeelte, **40.167 miljoen euro**, dient als basisfinanciering voor het Agentschap Integratie en Inburgering en is te vinden op het begrotingsartikel PJO-1POC2AY-IS (Interne stromen – Agentschap Integratie- en inburgering). Binnen deze 40.167 miljoen euro is een enveloppe van 1 miljoen euro gereserveerd voor projectmiddelen die het Agentschap Integratie en Inburgering voor de ondersteuning oefenkansen Nederlands zal inzetten in 2017. Een tweede belangrijk gedeelte, **22.829 miljoen euro**, is te vinden op het begrotingsartikel PJO-1POC2AA-WT (Werking en toelagen – integratie en inburgeringsbeleid). Het grootste aandeel hierin (16.360 miljoen euro) is voorbestemd voor de ondersteuning van de lokale besturen: subsidies voor de steden Antwerpen en Gent (voor de stedelijke Agentschappen Integratie en Inburgering) en een subsidie aan de gemeente Wemmel. De resterende middelen worden voorzien voor projecten ter ondersteuning van het integratie en inburgeringsbeleid, de subsidiëring van een aantal organisaties (waaronder het Huis van het Nederlands Brussel, het Minderhedenforum en De Schroef vzw) en de ondersteuning van de algemene werking (communicatie, studies, uitgaven in kader van het handhavingsbeleid...).

Ten slotte is nog een laatste gedeelte, **200 duizend euro**, ingeschreven op begrotingsartikel PJO-1POC2AB-WT (werking en toelagen – beleidsvoorbereidend onderzoek).

Bijlage 2: Regelgevingsagenda Beleidsbrief 2016 2017 Integratie & Inburgering

Integratie & Inburgering: SD 2 - We blijven investeren in het verhogen van de kennis van Nederlands (als tweede taal)

REGELGEVINGSPROJECTEN

BVR tot vaststelling van de modaliteiten voor het testen en uitreiken van bewijzen van het taalniveau Nederlands, in uitvoering van artikel 46/2 van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid

Omschrijving:

Het BVR geeft uitvoering aan artikel 17, tweede lid, 6° van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid

[aanmaak rapport: 29/08/2016]

Bijlage 3: overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement

In het zittingsjaar 2015-2016 werden er geen moties of resoluties aangenomen aangaande het integratie- of inburgeringsbeleid.

Bijlage 4: inhoudelijke rapportering over de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof.

Het Rekenhof formuleerde geen aanbevelingen aangaande het integratie- of inburgeringsbeleid.

Bijlage 5: overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de arresten van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie waarin Vlaamse decreten werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.

Het Grondwettelijk Hof noch het Hof van Justitie brachten arresten uit waarin het de Vlaamse decreten aangaande het integratie- of inburgeringsbeleid werden vernietigd, ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.